

เหตุการณ์การเคลื่อนที่ในทิศทางลงโดยไม่ใช้พลังของสิ่งที่เคลื่อนที่ ในภาษาไทย

Events of downward motion without protagonist control⁽¹⁾ in Thai

TAKAHASHI Kiyoko

1. วัตถุประสงค์ในการวิจัยและขอบเขตการวิจัย

คำกริยา ร่วง หล่น และ ตก ในภาษาไทยหรือ otiru ในภาษาญี่ปุ่นแสดงเหตุการณ์การเคลื่อนที่ (motion events) ที่มีลักษณะร่วมกัน คือ การเคลื่อนที่ในทิศทางลงโดยไม่ใช้พลังของสิ่งที่เคลื่อนที่แต่อย่างใด (downward motion without protagonist control) ในขณะที่ภาษาญี่ปุ่นมีคำกริยาที่แสดงเหตุการณ์ดังกล่าวเพียงคำเดียว ภาษาไทยมีตั้งสามคำ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ร่วง หล่น และ ตก ในภาษาไทยมีอรรถลักษณะอย่างละเอียดมากกว่า otiru ในภาษาญี่ปุ่น ในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์หาอรรถลักษณะสำคัญในการจำแนก (distinctive features) ระหว่าง ร่วง หล่น และ ตก ในภาษาไทย พร้อมทั้งแสดงความหมายแต่ละประเภทโดยใช้ผังภาพลักษณ์ (image schemas)

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เฉพาะความหมายดั้งเดิมหรือความหมายต้นแบบ (prototypical meanings) ซึ่งเป็นความหมายทางสถานที่ในเชิงรูปธรรม คือ การเคลื่อนที่ทางกายภาพ (physical motion) เท่านั้น แต่จะไม่วิเคราะห์ความหมายที่ขยายออกไปจากความหมายดั้งเดิมหรือต้นแบบและกลายเป็นความหมายในเชิงนามธรรมแล้ว (extensional meanings) เช่น ผู้วิจัยจะไม่พิจารณาความหมายในเชิงนามธรรมของคำว่า ตก คือ “ย่างเข้ากาลใดกาลหนึ่ง” ดังที่สังเกตเห็นได้ในประโยค “ตกค่า” เป็นต้น

2. ทบทวนวรรณกรรม

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องเหตุการณ์การเคลื่อนที่ในทิศทางลงโดยไม่ใช้พลังของสิ่งที่เคลื่อนที่ในภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่นสองชิ้น ได้แก่ ซลริชา สุดมขุ (2535) ซึ่งวิเคราะห์ความหมายของคำกริยา ร่วง หล่น และ ตก ในภาษาไทยและ Morita (1988) ซึ่งวิเคราะห์ความหมายของคำกริยา otiru ในภาษาญี่ปุ่น เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

2.1. ซลริชา สุดมขุ (2537)

ในการศึกษาเรื่องคำกริยาแสดงอาการเคลื่อนที่โดยไม่กระทบกระเทือนผู้อื่นหรือสิ่งอื่นในภาษาไทย ซลริชา สุดมขุ (2537: 84) ได้ให้คำนิยามของ ร่วง หล่น และ ตก ซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มคำกริยาที่แสดงทิศทางของการเคลื่อนที่ ดังนี้ คือ

- ร่วง เป็นคำกริยาแสดงอาการออกจากที่เดิมในแนวตั้ง ไปข้างล่าง ใช้กับวัตถุที่มีน้ำหนักเบา เช่น ใบไม้ร่วง
- หล่น เป็นคำกริยาแสดงอาการออกจากที่เดิมในแนวตั้ง ไปข้างล่าง ในทิศทางตรง ใช้กับวัตถุที่มีน้ำหนักมาก เช่น หนังสือหล่น

ตก เป็นคำกริยาแสดงอาการออกจากที่เดิมในแนวตั้ง ไปข้างล่าง ในทิศทางตรง ใช้กับวัตถุที่มีน้ำหนักมากที่สุด เช่น เครื่องบินตก

จะสังเกตเห็นได้ว่า ชลธิชา สุขमुख ได้นำปัจจัยสองประการ ได้แก่ “ใช้กับวัตถุที่มีน้ำหนักเบาหรือวัตถุที่มีน้ำหนักมากหรือวัตถุที่มีน้ำหนักมากที่สุด” และ “เคลื่อนที่ในทิศทางตรงหรือไม่ต้องเคลื่อนที่ในทิศทางตรง” มาใช้ในการจำแนกความหมายของคำกริยาเหล่านี้

แต่ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าคำจำกัดความของ ชลธิชา สุขमुख ดังกล่าวข้างต้นยังไม่สมบูรณ์หรือไม่แม่นยำถูกต้องเพียงพอ เนื่องจากผู้วิจัยได้พบตัวอย่างเช่น เช่น ผนตก (“ผน” มีน้ำหนักไม่มากนัก แต่ก็สามารถเกิดร่วมกับ ตก ได้) ใบไม้ร่วงหล่น (“ใบไม้” มีน้ำหนักไม่มากนักและอาจเคลื่อนที่ไปในทิศทางไม่ตรง แต่ก็สามารถเกิดร่วมกับ หล่น ได้) เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคิดว่านอกจากปัจจัยสองประการดังกล่าวแล้ว ยังน่าจะมีปัจจัยอื่นที่มีนัยสำคัญ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการจำแนกความหมายของคำกริยาเหล่านี้เพื่อที่จะอธิบายความแตกต่างระหว่างความหมายของคำกริยาเหล่านี้ได้อย่างละเอียดมากกว่านี้ได้

2.2 Morita (1988)

Morita (1988 : 132-134) กล่าวว่าความหมายของ otiru ในภาษาญี่ปุ่นแสดงขั้นตอนในการเคลื่อนที่สามขั้นตอน ดังนี้ คือ

1. เหตุการณ์การเคลื่อนที่ที่แสดงด้วย otiru ต้องเริ่มต้นจากการสิ่งที่เคลื่อนที่ออกห่างจากที่ใดที่หนึ่ง และลงไปสู่ที่ต่ำกว่าโดยไม่มีเจตนา (เช่น ki kara otiru “ตกจากต้นไม้” ซึ่งเป็นการออกห่างจากต้นไม้ลงไปสู่ข้างล่างโดยไม่มีเจตนา)

2. หลังจากออกห่างจากที่นั้นไปแล้ว ต้องเคลื่อนที่ต่อในทิศทางลงไปตามแรงภายนอก เช่น แรงโน้มถ่วง จนถึงจุดสิ้นสุด โดยสิ่งที่เคลื่อนที่นั้นไม่ใช่พลังของตัวเองหรือเครื่องมือในการเคลื่อนที่แต่อย่างใด ซึ่งนับว่าเป็นการเคลื่อนที่ที่ปราศจากการควบคุม จึงต้องเคลื่อนที่ในทิศทางตรงโดยเร็วและไม่มีการขยับใดๆ ทั้งนี้ otiru เป็นคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ลักษณะฉับพลัน จึงบ่งบอกการปรากฏของเหตุการณ์โดยฉับพลันเพียงอย่างเดียว แต่ไม่คำนึงถึงช่วงเวลาที่ใช้ในการเคลื่อนที่จากจุดเริ่มต้นไปถึงจุดสิ้นสุด (เช่น hasigo kara otiru “ตกบันได” ซึ่งเป็นการเคลื่อนที่ในทิศทางตรงโดยเร็วและไม่มีการขยับใดๆ)

3. ในที่สุด การเคลื่อนที่นั้นจะต้องสิ้นสุดลงในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง แต่ตำแหน่งนั้นไม่ใช่ตำแหน่งที่กะไว้ว่าจะเคลื่อนที่ไปถึงก่อนหน้านั้น เพราะสิ่งที่เคลื่อนที่นั้นไม่มีเจตนาในการเคลื่อนที่แต่อย่างใด และเมื่อถึงที่นั้นแล้วก็จะต้องได้รับการกระทบค่อนข้างแรง เนื่องจากสิ่งที่เคลื่อนที่จะไม่สามารถควบคุมให้การกระทบนั้นเบาลงได้ (เช่น ana ni otiru “ตกลงในหลุม” ซึ่งเป็นการเคลื่อนที่ลงไปหลุมโดยได้รับการกระทบค่อนข้างแรง)

นอกจากนั้น Morita ยังได้กล่าวถึงลักษณะคุณสมบัติของสิ่งที่เคลื่อนที่ คือ สิ่งที่เคลื่อนที่ในการ otiru อาจเป็นทั้งตัว (เช่น hi ga otiru “พระอาทิตย์ตกดิน”) หรือส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของสิ่งอื่น (เช่น iro ga otiru “สีตก”) ก็ได้

ผู้วิจัยคิดว่ามโนทัศน์ต่างๆ ที่ Morita ได้เสนอไว้ในกรอบอธิบายความหมายของ otiru ในภาษาญี่ปุ่น ดังกล่าวข้างต้น (ได้แก่ ขั้นตอนในการเคลื่อนที่สามขั้นตอน คือ ขั้นตอนเริ่มต้น ขั้นตอนดำเนินต่อเนื่องและขั้นตอนสิ้นสุด และการแบ่งแยกคุณสมบัติของสิ่งที่เคลื่อนที่ออกเป็นสองประเภท คือ เป็นทั้งตัวหรือเป็นส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของสิ่งอื่น) น่าจะสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ความหมายของ ร่วง หล่น และ ตก ในภาษาไทยได้ดี

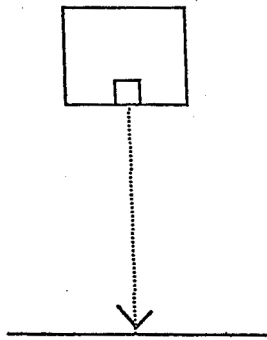
3. ผลการวิเคราะห์

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะบรรยายผลจากการวิเคราะห์ โดยแบ่งเนื้อหาเป็นสามตอน คือ ตอนที่หนึ่งว่าด้วย
ผังภาพลักษณะของการเคลื่อนที่ที่แสดงด้วย ร่วง หล่น และ ตก ตอนที่สองว่าด้วยปัจจัยทางการรับรู้และรู้คิดที่เกี่ยวข้อง
และตอนที่สามว่าด้วยการเปรียบเทียบระหว่าง ร่วง หล่น ตก ในภาษาไทยกับ otiru ในภาษาญี่ปุ่น

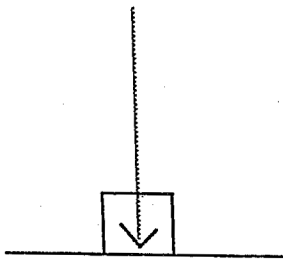
3.1. ผังภาพลักษณะของการเคลื่อนที่ที่แสดงด้วย ร่วง หล่น และ ตก

เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความแตกต่างระหว่างความหมายของ ร่วง หล่น และ ตก ง่ายยิ่งขึ้น ก่อนอื่น
ผู้วิจัยจะเสนอผังภาพลักษณะที่แสดงเหตุการณ์การเคลื่อนที่ที่แสดงด้วย ร่วง หล่น และ ตก สามประเภทดังนี้ คือ

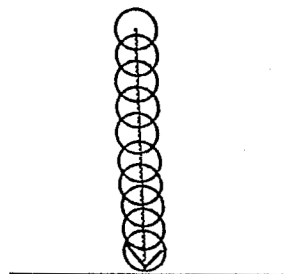
ภาพที่ 1. ผังภาพลักษณะของการเคลื่อนที่ที่แสดงด้วย คำว่า ร่วง ตัวอย่าง “ใบไม้ร่วง”

ภาพที่ 2. ผังภาพลักษณะของการเคลื่อนที่ที่แสดงด้วย คำว่า หล่น ตัวอย่าง “ครึ่งหล่น”

ภาพที่ 3. ผังภาพลักษณะของการเคลื่อนที่ที่แสดงด้วยคำว่า ตก ตัวอย่าง “ฝนตก”

3.2. ปัจจัยทางการรับรู้และรู้คิดที่เกี่ยวข้อง

จากการวิเคราะห์ความหมายของ ร่วง หล่น และ ตก ผู้วิจัยพบว่ามิมโนทัศน์หรือปัจจัยในเชิงการรับรู้และรู้คิด (cognitive notions) ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นอรรถลักษณะในการจำแนกระหว่างความหมายของ ร่วง หล่น และ ตก ได้สามปัจจัยดังนี้ คือ

1. ลักษณะคุณสมบัติของสิ่งที่เคลื่อนที่ (properties of the moving entity)

สิ่งที่เคลื่อนที่ในการเคลื่อนที่แต่ละประเภทมีลักษณะเฉพาะตัวดังนี้ คือ

สิ่งที่เคลื่อนที่ในการ ร่วง นั้นเคยเป็นส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของสิ่งอื่น ตัวอย่างเช่น ใบไม้ (ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของต้นไม้) ผม (ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายของมนุษย์) เป็นต้น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ สิ่งที่ร่วงจะต้องมีความสัมพันธ์แบบทั้งสิ่งกับส่วน (whole-part relationship) ที่มีต่อสิ่งอื่นซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าและเป็นแหล่งเดิมของสิ่งนั้น ส่วนสิ่งที่เคลื่อนที่ในเหตุการณ์การ ตก นั้น นอกจากของแข็งแล้ว อาจเป็นของเหลวก็ได้ (เช่น ฝนตก น้ำตก)

อนึ่ง สิ่งที่เคลื่อนที่ในเหตุการณ์การ หล่น นั้นโดยมากจะเป็นสิ่งที่มีน้ำหนักมากพอที่จะได้รับการกระทบในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเมื่อถึงจุดสิ้นสุดของการเคลื่อนที่นั้น (เช่น กระบวยตักน้ำหล่นแตก) แต่เงื่อนไขนี้ ไม่จำเป็นเสมอไป ซึ่งผู้วิจัยจะอธิบายในเรื่องนี้อย่างละเอียดในข้อที่สามต่อไป

2. การณ์ลักษณะประจำคำ (Actionsart)

การณ์ลักษณะฉบับพลันเป็นคุณสมบัติของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและสิ้นสุดลงโดยฉบับพลัน (เช่น “ตาย” การณ์ลักษณะบรรลุถึงยอดสุดเป็นคุณสมบัติของเหตุการณ์ที่ประกอบด้วยกระบวนการกระทำและผลสุดท้ายของการกระทำนั้น (เช่น “สร้าง” และการณ์ลักษณะดำเนินต่อเนื่องเป็นคุณสมบัติของเหตุการณ์ที่ดำเนินอย่างต่อเนื่องโดยไม่บ่งบอกว่าเริ่มต้นและสิ้นสุดเมื่อใด เหตุการณ์ที่ดำเนินอย่างต่อเนื่องนั้นอาจเป็นมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ก็ได้ (เช่น “วิ่ง” และ “เป็น” ตามลำดับ)

ในขณะที่ ร่วง แสดงการณ์ลักษณะฉบับพลันเสมอ (เช่น ใบไม้ร่วง หมายถึงใบไม้หลุดออกจากกิ่งไม้) และ หล่น แสดงการณ์ลักษณะบรรลุถึงยอดสุดเสมอ (เช่น ครั่งหล่น หมายถึงครั่งเคลื่อนลงมาแล้วอยู่บนพื้นดิน) แต่ ตก แสดงทั้งการณ์ลักษณะฉบับพลัน (เช่น ตกบันได) และการณ์ลักษณะบรรลุถึงยอดสุด (เช่น ตกดิน) รวมทั้งการณ์ลักษณะดำเนินต่อเนื่อง (เช่น ฝนตก) ด้วย

3. ขั้นตอนเด่นในการเคลื่อนที่ (salient phases of the motion event)

เหตุการณ์การเคลื่อนที่แต่ละประเภทจะเน้นขั้นตอนในการเคลื่อนที่ที่แตกต่างกัน คือ

ร่วง จะเน้นขั้นตอนเริ่มต้นในการเคลื่อนที่ กล่าวคือ บ่งบอกว่าเคลื่อนลงมาจากที่ใดและก่อนหน้านั้นมีสภาพใด ซึ่งเท่ากับว่าเน้นลักษณะคุณสมบัติของสิ่งที่ร่วง คือ ก่อนหน้านั้นเป็นส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของสิ่งอื่น (เช่น ใบไม้ร่วง ผมร่วง) ในทางกลับกัน หล่น จะเน้นขั้นตอนสุดท้ายที่เป็นผลจากการเคลื่อนที่ กล่าวคือ บ่งบอกว่าเคลื่อนลงไปที่ใดและกลายเป็นสภาพใด ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการสังเกตของ ชลธิชา สูดมุข ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น คือ สิ่งที่หล่นมักมีน้ำหนักมาก เพราะถ้าสิ่งที่เคลื่อนที่มีน้ำหนักมากก็มักจะได้รับการกระทบในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเมื่อการเคลื่อนที่นั้นสิ้นสุดลง (เช่น หล่นแตก หล่นกลิ้งไกล) แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าการที่สิ่งที่เคลื่อนที่มีน้ำหนักมากนั้นเป็นปัจจัยรอง กล่าวคือ แม้สิ่งที่เคลื่อนที่มีน้ำหนักไม่มากก็ตาม แต่ถ้ามีผลจากการเคลื่อนที่อย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น เราก็มักเรียกการเคลื่อนที่นั้นว่า หล่น

อาจกล่าวได้ว่า ร่วง ทำให้เราสังเกตขั้นตอนเริ่มต้นหรือแหล่งเดิม ส่วน หล่น ทำให้เราสังเกตขั้นตอนสุดท้ายหรือผลจากการเคลื่อนที่ ด้วยเหตุนี้ ถ้าคำเหล่านี้เกิดรวมกันก็จะมีลำดับที่ ร่วง มาก่อน หล่น (เช่น ไปไม่ร่วงหล่น)

ส่วน ตก ไม่มีขั้นตอนใดๆ ที่เน้นประจำ แต่อาจเน้นขั้นตอนเริ่มต้นหรือแหล่งเดิม (เช่น ตกม้า ตกบันได) หรือขั้นตอนสุดท้ายหรือผลจากการเคลื่อนที่ (เช่น พระอาทิตย์ตกดิน เครื่องบินตก ยิงตก) หรือขั้นตอนดำเนินต่อเนื่อง (เช่น ฝนตก) ก็ได้

ตารางที่ 1 ข้างล่างแสดงความแตกต่างระหว่างเหตุการณ์การเคลื่อนที่ที่แสดงด้วย ร่วง หล่น และ ตก โดยใช้โน้ตศัพท์หรือปัจจัยในเชิงการรับรู้และรู้คิดสามปัจจัยดังกล่าวข้างต้นเป็นอรรถลักษณะในการจำแนก

ตารางที่ 1. ความแตกต่างระหว่างเหตุการณ์การเคลื่อนที่ที่แสดงด้วย ร่วง หล่น และ ตก

	[ลักษณะคุณสมบัติของสิ่งที่เคลื่อนที่]	[การณัลักษณะ]	[ขั้นตอนเด่นในการเคลื่อนที่]
ร่วง	ส่วนประกอบของสิ่งอื่น	ฉับพลัน	เริ่มต้น
หล่น		บรรลุถึงยอดสุด	สุดท้าย
ตก	(อาจเป็นของเหลวก็ได้)		

กล่าวโดยสรุป ร่วง แสดงเหตุการณ์การเคลื่อนลงโดยเน้นขั้นตอนเริ่มต้น ซึ่งเกิดขึ้นและสิ้นสุดลงโดยฉับพลัน แต่ไม่สนใจว่าเคลื่อนลงไปถึงที่ใด สิ่งที่เคลื่อนที่นั้นก่อนหน้านั้นเป็นส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของสิ่งอื่น หล่น แสดงเหตุการณ์การเคลื่อนลงโดยเน้นขั้นตอนสุดท้ายหรือผลจากการเคลื่อนที่นั้น แต่ไม่สนใจว่าเคลื่อนลงมาจากที่ใด ส่วน ตก แสดงเหตุการณ์การเคลื่อนลงโดยไม่มีขั้นตอนใดๆ ที่เน้นประจำ แต่อาจเน้นขั้นตอนเริ่มต้น (ซึ่งแสดงการณัลักษณะฉับพลัน) หรือขั้นตอนสุดท้าย (ซึ่งแสดงการณัลักษณะบรรลุถึงยอดสุด) หรือขั้นตอนดำเนินต่อเนื่อง (ซึ่งแสดงการณัลักษณะดำเนินต่อเนื่อง) ก็ได้ สิ่งที่เคลื่อนที่นั้นอาจเป็นของเหลวก็ได้ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าความหมายของ ตก มีความเฉพาะเจาะจงน้อยกว่า (less specific) หรือเป็นลักษณะนามธรรมมากกว่า (more abstract) ความหมายของ ร่วง และ หล่น

3.3. การเปรียบเทียบระหว่าง ร่วง หล่น ตก ในภาษาไทยกับ otiru ในภาษาญี่ปุ่น

ความหมายของ otiru มีขอบเขตกว้างที่สุด เนื่องจาก ร่วง หล่น และ ตก โดยมากสามารถแปลเป็น otiru ได้ แต่ก็มีบางกรณีที่ไม่สามารถแปลเป็น otiru ได้ แต่ต้องแปลเป็นคำประสม เช่น ผมร่วง (ซึ่งแปลว่า ke ga nuke-otiru) หรือต้องแปลเป็นคำกริยาอื่น เช่น ฝนตก (ซึ่งแปลว่า ame ga huru) พระอาทิตย์ตกดิน (ซึ่งแปลว่า taiyoo ga sizumu) เหม้อตก (ซึ่งแปลว่า ase ga nagareru หรือ nagare-otiru) เป็นต้น

นอกจากนี้แล้ว ผู้วิจัยยังพบประเด็นที่น่าสนใจและน่าจะนำไปศึกษาต่อได้ กล่าวคือ ในขณะที่เหตุการณ์การเคลื่อนที่ในทิศทางลงโดยไม่ใช่พลังของสิ่งที่เคลื่อนที่ที่แสดงด้วย otiru ในภาษาญี่ปุ่นแสดงการณัลักษณะฉับพลันเพียงประเภทเดียว แต่เหตุการณ์การเคลื่อนที่ในทิศทางลงโดยไม่ใช่พลังของสิ่งที่เคลื่อนที่ที่แสดงด้วย ร่วง หล่น และ ตก ในภาษาไทยจะแสดงการณัลักษณะที่หลากหลาย โดยเฉพาะ ตก จะสามารถแสดงการณัลักษณะหลายประเภทได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับเราจะอ้างถึงขั้นตอนใดในเหตุการณ์การตกนั้นๆ

4. สรุป

จากการวิเคราะห์ความหมายของ ร่วง หล่น และ ตก ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพบว่าแม้คำกริยาเหล่านี้ล้วนแสดงเหตุการณ์การเคลื่อนที่มีลักษณะร่วมกัน ได้แก่ การเคลื่อนที่ในทิศทางลงโดยไม่ใช้พลังของสิ่งที่เคลื่อนที่ก็ตาม แต่เหตุการณ์การเคลื่อนที่แต่ละประเภทมีลักษณะเฉพาะตัว และความแตกต่างระหว่างแต่ละประเภทจะสามารถอธิบายได้โดยพิจารณาปัจจัยทางการรับรู้และรู้คิดสามปัจจัยดังนี้ คือ 1. ลักษณะคุณสมบัติของสิ่งที่เคลื่อนที่ 2. การณ์ลักษณะประจำคำ และ 3. ขั้นตอนเด่นในเหตุการณ์การเคลื่อนที่

เนื่องจากผู้วิจัยศึกษาเฉพาะความหมายดั้งเดิมหรือความหมายต้นแบบของ ร่วง หล่น และ ตก ซึ่งเป็นเหตุการณ์การเคลื่อนที่ทางกายภาพ จึงไม่ได้พิจารณาถึงความหมายที่ขยายออกจากความหมายดั้งเดิมซึ่งเป็นเหตุการณ์การเคลื่อนที่ในเชิงนามธรรม เช่น “ร่างกายร่วงโรย” “ห้องร่วง” “รายได้ตกหล่น” “สติก” “ฝีมือตก” “ตกงาน” “เศรษฐกิจตกต่ำ” “ข้อตกลง” “ตกตะลึง” “ตกทุกข์” ฯลฯ ผู้วิจัยคิดว่าเรื่องการขยายความหมายจากความหมายในเชิงรูปธรรมไปเป็นความหมายในเชิงนามธรรมเช่นนี้เป็นประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่ง และผู้วิจัยคาดว่าปัจจัยทางการรับรู้และรู้คิด ซึ่งนำมาพิจารณาในงานวิจัยชิ้นนี้น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการขยายความหมายดังกล่าวอีกด้วย

อีกประการหนึ่ง งานวิจัยชิ้นนี้แสดงให้เห็นความแตกต่างบางอย่างของคุณสมบัติทางความหมายระหว่างคำกริยาในภาษาญี่ปุ่นและคำกริยาในภาษาไทย ซึ่งผู้วิจัยหวังว่าผลการวิจัยนี้เป็นประโยชน์ในการสอนภาษาญี่ปุ่นให้แก่ชาวไทยไม่มากนักโดยตรงที่ว่าจะช่วยให้ครูสอนภาษาญี่ปุ่นและนักเรียนชาวไทยสามารถสังเกตเห็นความคล้ายคลึงและความแตกต่างกันระหว่างภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยได้

เชิงอรรถ

1. Levin and Rappaport Hovav (1992: 253) อธิบายว่า "If the meaning of a verb involves a direct external cause, it does not involve protagonist control, while if the meaning does not involve a direct external cause, then it typically involves protagonist control."

เอกสารอ้างอิง

[ภาษาญี่ปุ่น]

Morita, Yoshiyuki. (1988) *Kiso nihongo I: Imi to tukaikata*. Kadokawa shoten.

[ภาษาอังกฤษ]

Levin, Beth and Rappaport Hovav, Malka. (1992) The lexical semantics of verbs of motion: The perspective from unaccusativity.

In *Thematic structure: Its role in grammar*, ed. Roca. I. 247-269. Mouton de Gruyter.

[ภาษาไทย]

ชลธิชา สุดมุข. (2537) การศึกษาคำกริยาแสดงอาการเคลื่อนที่โดยไม่กระทบกระเทือนผู้อื่น หรือสิ่งอื่นในภาษาไทยโดยการจัดกลุ่มทางความหมาย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์